

Rola granic w rozwoju regionalnym ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Termin: 2012-01-01 - 2015-12-31

Kierownik: [Marek Więckowski](#)

Wykonawcy: [Denis Cerić](#), [Bożena Degórska](#), Ewa Jankowska, [Tomasz Komornicki](#), [Marek Więckowski](#)

Obszary przygraniczne cechują się zazwyczaj peryferyjnością, w rozumieniu rozwoju społecznego i gospodarczego. Są stosunkowo słabo przekształcone przez działalność gospodarczą człowieka i cechują się występowaniem terenów o cennych krajobrazach naturalnych oraz z dziedzictwa historycznego i kulturowego (często nie odkryte i upowszechnione). Tym samym cechują się bardzo dużym potencjałem turystycznym. Potencjał ten jest jedną z ważniejszych podstaw funkcjonowania obszarów przygranicznych a także współpracy transgranicznej. Granice wpływają na modyfikację przestrzeni geograficznej, predestynują do rozwoju określonego jej zagospodarowania. Zmieniające się funkcje granic politycznych mają również wpływ na kształtowanie się przestrzeni w sąsiedztwie granic politycznych – badania powinny wskazać kierunki tego rozwoju. Stąd też wynika konieczność śledzenia zachodzących zmian, wykrywania prawidłowości oraz formułowania wniosków, mających znaczenie praktyczne. Stałe przemiany funkcji granic wymuszają prowadzenie nowych badań. W integrującej się współcześnie Europie współpraca transgraniczna ma coraz większe znaczenie, co wpływa na zmianę kierunku badań naukowych.

Celem badań będzie poszukiwanie odpowiedzi na kilka istotnych pytań:

- jaki jest wpływ zmiany funkcji granic na rozwój obszarów z nią sąsiadujących,
- jak na obszary przygraniczne oddziałują transgraniczne interakcje oraz przepływy (osób, kapitału, towarów i usług),
- jaką rolę w funkcjonowaniu obszarów przygranicznych ma istniejące dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe,
- czy i w jaki sposób można zaplanować rozwój społeczno-gospodarczy obszarów przygranicznych aby nie wpływać negatywnie na środowisko przyrodnicze,
- w jaki sposób wykorzystywać potencjał obszarów przygranicznych,
- jak lepiej wykorzystywać środki finansowe przeznaczone na rozwój obszarów przygranicznych (m.in. EWT – współpraca transgraniczna).

Rola granic i obszarów przygranicznych będzie analizowana przede wszystkim na przykładzie Polski, z uwzględnieniem ich specyfiki historyczno-funkcjonalnej i w podziale na granice wewnętrzne i zewnętrzne Unii Europejskiej, w tym antecedentne i subsekwentne.

Tworzone bazy danych będą obejmowały podstawowe elementy informacji o obszarach przygranicznych ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (m.in. obszary cenne przyrodniczo, wraz z obszarami prawnie chronionej przyrody, zabytki, atrakcje turystyczne), oraz uporządkowanie baz dotyczących przekroczeń poszczególnych granic Polski w okresie 1989-2011 oraz turystyki przyjazdowej i wymiany handlowej realizowanej na obszarach przygranicznych. Bazy te opracowywane są na podstawie materiałów pierwotnych pozyskiwanych ze Straży Granicznej, departamentu celnego Ministerstwa Finansów oraz z GUS.

Publikacje

Abstrakty, recenzje, notatki

- Komornicki Tomasz, Więckowski Marek: Spatial accessibility as a measure of cross-border relations under conditions

of integration. [w]: Regional Conference of the International Geographical Union, August 4-9, Kyoto International Conference Center. Kyoto: IGU, 2013 - s. 1.

Artykuły od 2013 roku

- Więckowski Marek: [Eco-frontier in the mountainous borderlands of Central Europe: the case of Polish border parks.](#) - Revue de Geographie Alpine-Journal of Alpine Research 2013, 101, 3 - s. 1-12.

Rozdziały od 2013 roku

- Komornicki Tomasz: Spatial and social effects of infrastructural integration in the case of the Polish borders. [w]: Linking networks: The formation of common standards and visions for infrastructure development. Eds. Martin Schiefelbusch, Hans-Ludgier Dienel. Dorchester: Ashgate, 2014 - s. 187-208.